

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszafizetésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 29.

Amerikai magyarok a kivándorlásról.

Amióta az amerikai kivándorlás a szabadelyű kormányok mulasztásai következtében olyan ijesztő nagy arányokat öltött, gyakran foglalkoznak az illetékes körök a kormány és a gazdasági egyletek a kivándorlásnak okaival és a csökkentésére irányuló kísérletekkel, ugyancsak gyakran foglalkozik a kivándorlással a közgazdasági s a napi sajtó is, de nem kísértük idáig elég figyelemmel e kérdésben a kivándorolt amerikai magyarok állásfoglalását. Pedig ezeknek a tapasztalata sok irányban értékes utbagyításokat adhatna nekünk.

A múlt ősszel a Braun Márkus-féle eset kapcsán ebbe az irányba terelődött ugyan az érdeklődés, de ez esetről nem annyira az amerikai magyarok tapasztalatait — bár elég tanulság lett volna bennük — figyelték meg, mint inkább ennek az esetnek affair-szerű külsőségeivel foglalkoztak a lapok.

Most úgy látszik helyesebb irányban indult meg ez iránt a kormánykörök érdeklődése. Monarchiánknak washingtoni nagykövetét bízták meg a kérdés tanul-

mányozásával, aki el is küldte már jelentését.

Ehhez a jelentéshez érdekes kommentárokat fűznek az amerikai magyar lapok. Egyiknek ma érkezett számában Father *Várlaky*, a kivándorolt magyaroknak egyik lelkipásztora *Férfiasszó* címen írja a következőket:

E napokban azt olvastuk a lapokban, hogy báró Hengelmüller, a washingtoni osztrák és magyar nagykövet jelentést intézett haza, melyben bátran, okosan és férfiasan megmondta, hogy teremtsenek meg a népnek odahaza kedvezőbb életviszonyokat és az nem fog kivándorolni.

A kivándorlás már ide s tova harminc esztendeig tart, és odahaza még most sem tudják, mi a kivándorlás tulajdonképeni oka s harminc esztendő mulva kérdést intéznek Washingtonba erre nézve. Ez igazán bolond dolog, melyről nem tudja az ember, sirjon-e, vagy kacagjon-e rajta. Minden bizonnyal kacagnánk rajta, ha nem volna olyan siralmas. Egy nemzet pusztulása, egy haza romlása nem kacagató dolog, de igenis olyan, melynek láttára megszorul a szív s köny tódul a szembe, kivált, ha az ember tagja annak a nemzetnek, mely pusztul, gyermeke annak a hazának,

mely fölött a romlás vérszellegei feltoronyosodtak, annál több ok a sirásra és fájdalmas zokogásra. Szegény magyar nemzet, szegény magyar haza!

Báró Hengelmüller nagykövet bátran, okosan és férfiasan megírta: Teremtsetek a népnek odahaza kedvezőbb életviszonyokat és nem fog kivándorolni. Hála legyen érte Báró Hengelmüllernek, hogy azt így megírta. Mert annyi bizonyos, ha az ottani sanyaru életviszonyok jobbra fordulnak, akkor senkisé fog ide kivánczozni; sőt mi mindnyájan, kiket a mostoha életviszonyok kiűldöztek, visszamegyünk. Hiszen az ember csak szülőföldjén lehet igazán boldog, kivált a magyar ember, kinek számára hazáján kívül e világon nincsen hely.

Teremtsetek a népnek odahaza kedvezőbb életviszonyokat és nem fog kivándorolni. De hogyan? Ez a nagy kérdés! Vajjon báró Hengelmüller megmondta-e jelentésében, hogy hogyan teremtsék meg otthon azokat a kedvezőbb viszonyokat? Mert ez a lényeges! Lehet-e otthon azokat az egészségesebb életviszonyokat megteremteni és mi módon? Ez a nagy kérdés, melyre nagyon nehéz feleletet adni és valószínűleg báró Hengelmüller is nyílt kérdésnek hagyta jelentésében.

Mikor még otthon voltam, emlékszem,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Gencsis.

Turáni puszták szítya nemese
 Csatakba járó, farduc-kacagányos
 Én ül apám egy szőke csodát,
 Fehér arcu szűz lilomot,
 Germán leányt vitt az oltárhoz.

A pusztai tölgy és fehér lilium,
 Egymás mellett lám megfértek szépen,
 S a származás törvénye szerint,
 Enyém a lényük s vérükből
 Folyt össze az én lázongó vérem,

S bár szívem, arcom és ajakam
 Nagy űs anyámra ütött egészen,
 De bizony korcs és nemtelen
 A tölgyből és a liliumból
 Össze folyt én lázongó vérem.

S ha néha elgondolkozom
 Ezen az ó nagy frigykötésen
 Egyszerre lázongani kezd,
 S megkergeti a másikát
 A vad, tüzes turáni vérem.

Sebestyén Gyula.

Világvárosok szezonja.

A londoni és párisi szezon híres az egész világon. Az angol fővárosban az előkelő társaság a tíz órai első reggeli után kiösvöl a Hyde-parkba. Amely angol dáma reggel nem lovagol ki, az déiben vagy a reggeli előtti versenyekre kocsizik, vagy egyszerű egészségi séta végett hajtat ki a Hyde-park nagy fái alá. Két óraker mind hazatérnek a lunch-re. Három óraker rendszerint a városba mennek, a Piccadilly-nyegyedbe, melynek a Bond-streetje a legélénkebb, legvonzóbb, akár csak a rue de la Paix Párisban. A Burlington-palotában van a királyi akadémia kiállítása, a Szalon A londoni nők most Sargent bámulatos arcképeiben gyönyörködnek. Elénk beszélgetés tárgya ugyanott az az értékes műgyűjtemény, mely a napokban kerül eladásra Christy műtársánál. Öt óra tájban ha már a Regent-streetben is megörténtek a bevásárlások, a londoni nő teázni megy, rendszeren haza, de nem egyszer a parlamenti palota terraszára, mely a Themse partján emelkedik s ahova csak a képviselők személyes meghívása következtében lehet menni. Hat óra felé kocsikázás a Hyde-parkban, este pedig színházba, különösen a Coven-Gardenbe, Edward király maga is gyakran elmegy, ha Londonban

időzik, A Wagner-láz újra emelkedőben lévén, valóságos zenei esték vannak most Londonban s a Coven Garden terme tündéri látványt nyújt. Az egész előkelő angol társaság ott van a páholyokban és a zártkörűekben. A legnagyobb mozzanat a király londoni tartózkodása alatt az Esponból való hazatérés. A Derby estéjén a király ebédet látja a Jockey-klub tagjait, mielőtt a királyné Devonshire hercegnő vendége. Ebéd után bál szokott lenni, melyre Edward király személyes barátait szokta meghívni. A londoni szezon alatt mindig van egy-két udvari bál és hivatalos hangverseny is. A politikai fogadtatások közt a legjelentősebbek, amelyek a Lansdowne-Houseban és a Stafford-Houseban gyűléseznek. Angolországban, ahol a kórházak nem részesülnek állami támogatásban, ezek a gyűlések kiváló jellegűek s megragadó képét nyújtják a hiúságtól ment, nemes, női odaadásnak és szolidaritásnak. Ezekkel a jótékonyági összejövetelekkel kapcsolatosak a fiatal leányok megszámlálhatatlan sokaságú fehér báljai, melyeket a tavasz három hónapjában rendeznek. De ez nemcsak a virágoknak és a mulatságoknak az időszaka. ha nem egyuttal a házasságé is, mert a legtöbb előkelő angol leány e bálkor során lesz menyasszony.

A párisi szezon tulajdonképen csak azóta

A mai naptól kezdve! **PFÄFF-nál**
 Valódi Panama kalapok **6 frt. 50 és 10 frt.**

sokat handabandáztunk iparról, gyárakról és a többről, mint a magyar népet egyedül üdvözítő dolgokról. De mit ért ez mind, mikor minden fényes dikció után egy-egy már meglévő iparvállalat beszűntette üzemét s egy-egy nagy nemzeti áldozatokkal felépült gyárnak a bukását jelentették.

Az iparvállalat magában semmi, a felépült gyár még nem üdvözít. Az a létesült iparvállalatot tessék üzemképessé tenni, a gyárnak rendelkezéseket adni, hogy ismét munkát és kenyeret adhasson a népnek. És ez az óriási nehézség, melylyel otthon a meglévő politikai és közgazdasági viszonyok közt megküzdni nem tudnak s melyet még súlyosabbá tesz a nagy verseny, mely az európai nemzetek közt folyik. Hiszen minden európai számottevő ország sokkal többet termel, mint a mennyit saját határain belül elhelyezni képes s azért termékeivel kifelé törekszik.

Tehát a mi hazánk jelenlegi szerencsétlenségének két oka van: az áldatlan politikai és közgazdasági helyzet és az idegen verseny. Tessék az okokat megszüntetni és az okozat megszűnik magától. De hogyan és miféle módon?

Ez a nagy kérdés, melyhez ember kell és pedig nem közönségs ember, aki megfeleljen rá. Annyi bizonyos azonban, hogy a nép nem csak minálunk, de Európa szélében megelégette már a rothadt politikai, közgazdasági és társadalmi viszonyokat: Megutálta a sok közterhet, melylyel lelketlenül egyre jobban és jobban terhelték. Megundorodott a köztisztviselők durva és embertelen bánásmódjától. Továbbá felébredt benne a vágy tudni, hogy hogyan érzi magát az ember, ha jól van lakva s durva daróc helyett testén van a tisztos polgári ruha.

létezik, hogy báró Haussmann megteremtette a mai boulognei erdőt, amely jó darabig csak reggeli sétálóhely volt s egyuttal azon keresztül mentek a löversenyekre. Ma a boulognei erdő az automobilon, magánfogatok, esti séták, virágkorzók színhelye, ahol a Madridnak sok vendége is akad a legelőkelőbb világból, anélkül azonban, hogy a többi régi erdei restaurant vesztene a látogatottságából, kivéve talán a hanyatló La Potinière-t. A híres, nevezetes rue de la Paix délelőtt tiztől délig és délután 4 óráig esti hétig a legmozgalmasabb. A múlt esztendőben Pierpont Morgan két órát töltött a rue de la Paixben s ez idő alatt közel ötszáz ezer frankot költött férfi-divatcikkekre. Így Charvetnél több száz inget, Joosnál mellényeket, Seligmannál képeket vásárolt. Elképzelhető mennyit költöhet el egy asszony a rue de la Paixben, ha módja van rá, mikor egy férfi két óra alatt fél milliót vásárol. Pierpont Morgan asszonynak például elég volna, ha Ellsternél cipőket, des Piauultnál kalapokat és virágdiszket rendel, Doucetnál Franknál trizurák iránt érdeklődik, Martialnál bluzokat választ, Doucetnál, Worthnál, Paquinnél és a Boné-nővéreknél ruhákat, köpenyeket, gallérokat csináltat s egy-egy ékszerésznél némely nem mindennapi ékszerdarabot, drágakövet, stb. vásárol, hogy tullicitálja az urát. Az előkelő világ Párisban dél-

Mert jegyezzük meg jól, hogy az a nép, mely most seregesen idetövedül, évszázadokon keresztül nyomorgott és soha sem lakott jól! Élt, mint lelketlen barom és ugyis halt meg, mint lelketlen barom. És hogy nyomorusága, gyalázzal is meglegyen tetézve, ruházata is olyan volt, mint egy társadalmi számkivetetté, mely első tekintetre mutatja, hogy ő nem az ami a többi s hogy csak paraszt a többi közt.

E nép, mint a vándormadár, ösztönét követve, jobb tájak felkelésére költözött. Feltalálta azokat itt ebben az igazán áldott világban, melyben kell ugyan dolgozni még pedig nehezen, de él is mint ember, jól lakik mint ember, nem moslékkal, de embernek való eledellel és öltözködik is, mint ember, mint mindenkiel egyenrangú polgártárs.

Teremtsetek a népnek odahaza kedvezőbb életviszonyokat, ha képesek vagytok. A bajra ez az egyedüli orvosság. Ha pedig nem, úgy elvész a haza, a nemzet elszóródik s az ország elpusztul menthetetlenül.

Politikai hírek.

Wekerle Ischlben.

A félhivatalos Bud. Tud. írja a következőket:

Dr Wekerle Sándor miniszterelnök a múlt héten kérdést intézvén Ischlbe ő Felsége kabinetirodájához az iránt, mikor jelenhetnek meg e hét elején ő Felsége előtt, hétfőre, e hó 29-ére kapott meghívást; a miniszterelnök azonban már egy nappal előbb ideérkezett, hogy az uralkodócsalád itt időző tagjainál a szokáshoz híven tisztelegjen, továbbá, hogy a kabinetirodában különféle ügyeket megbeszéljen. A miniszterelnök már vasárnap való meg-

után öt órakor rendesen a Ritzbe megy egy csésze teára. Ez a szokás ma már párisi divattá nőtte ki magát. A mondott időben a Vendome-téren, a Ritz-hotel előtt négy vagy öt sorban állnak a fogatok és az automobilon, míg a dámák és urak kis asztaloknál szürcsölik a teát és harapdálják az epertortákat, vajas, kaviáros szeleteket, stb. A Ritzben nincs semmi zene egy idő óta; pár évvel ezelőtt még cigányaink szórakoztatták a társaságot. Bálokat természetesen nagy számmal rendeztek Párisban, de a főúri élet korántsem olyan élénk itt, mint Londonban, ahol a királyi család tagjai maguk kezdeményezik a fényes, fesztelen estélyeket és bálokat. A párisi szezon, mely április közepéig veszi kezdetét, a Grand Prixvel ér véget június közepén. Ekkor térnek nyaralókba, vagy rándulnak Svájcba, vagy a tengerpartokra Páris gazdagjai, előkelői. Az időjárásról természetesen itt is sok függ. A nagy hőség hamarabb elűzi az embereket, a hűvös időjárás tovább visszatartja. Ma még a pár nappal ezelőtt lezajlott Grand Prix dacára, eleven élet lüktet Párisban s a boulognei erdő ép oly mozgalmas az automobilon ezreitől, mint a rue de la Paix híres tüzelei az amerikaiak és angolok ezreseitől. Boldog világ, melynek Párisban és Londonban csak az a gondja, hogyan mulasson s mire költse a sok pénzét!

érkezése következtében terjedt el azután az a hír, hogy vasárnap jelenik meg kihallgatáson is a felség előtt. Dr Wekerle audienciája tehát nem szenvedett haladékot; a magyar miniszterelnök ma, hétfőn délelőtt 11 órakor jelent meg kihallgatáson s valószínűleg kedden tér vissza Budapestre s onnan Dánosra.

Dr Wekerle Sándor tegnap éjjel a 10 óra 55 perckor induló vonattal hagyta el Bécsset. Ugyanazzal a vonattal utazott Ischlbe báró Beck osztrák miniszterelnök is, akinek szalonkocsija össze volt kapcsolva a magyar miniszterelnökével; a két kormányelnök az éjszakai ut alatt nem találkozott egymással, de indulás előtt Bécsben, ugyszintén reggel a megérkezéskor Ischlben szívélyesen üdvözölték egymást s ez alkalommal báró Beck a legbarátságosabban beszélgetett magyar kollégájának itju fiával, Wekerle Gézával is.

Dr Wekerle miniszterelnök a Bauer-szállóba hajtattott, ahol már vár: reá az udvari ebédre szóló meghívó. Miután a miniszterelnök ellátta dolgai, tisztelegvén az uralkodó család tagjainál s eljáván a kabinetirodában, déli fél 1 órakor fogadta északamerikai nagykövetségnek, Hengelmüller bárónak látogatását. Negyedkettőre báró Beck osztrák miniszterelnök jelent meg nála, aki 1 és háromnegyed órahosszat tartó legfelső kihallgatásáról jövet, erről értesítette magyar kollégáját.

Délután fél 3 órakor udvari ebéd volt, amelyen ő Felségén kívül dr Wekerle Sándor és báró Beck miniszterelnök, valamint Gizella bajor hercegnő férjével, Lipót bajor herceggel és fiukkal, György herceggel, a württembergi herceg özvegye, Róbert württembergi herceg és neje és János szász herceg vettek részt.

Az ebéd után báró Beck elutazott Ischlből, hogy megkezdje nyári szabadságidejét, dr Wekerle pedig a környékre tett kirándulást.

Ischl, július 29.

Báró Beck és dr Wekerle miniszterelnökök tegnap reggel fél 8 órakor ideérkeztek. Ő felsége báró Becket délelőtt 11 órakor audiencián fogadta. A kihallgatás egy óráig tartott. A miniszterelnökök, akik egymást meglátogatták, résztvettek az udvari ebédén, amelyen Mária Terézia főhercegnő, János György szász herceg valamint Róbert württembergi herceg és neje is megjelentek. Báró Beck osztrák miniszterelnök délután 4 órakor Bécsbe utazott. Wekerle miniszterelnököt a felség holnap fogadja kihallgatáson.

Ischl, július 29.

Wekerle miniszterelnök tegnap délelőtt Frigyes főhercegnél, Lipót hercegnél, gróf Paar főhadsegédnél és lovag Siessl kabinetirodai igazgatónál leadta névjegyet. A miniszterelnök mintegy félóráig tanácskozott Hengelmüller washingtoni osztrák-magyar nagykövettel.

Wekerle kihallgatása.

Ischl, július 29.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Dr Wekerle miniszterelnök ma délelőtt 11 órakor külön kihallgatáson jelent meg ő Felsége előtt. A miniszterelnök ez alkalommal jelentést tett a Felségnek az általános politikai helyzetről,

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

valamint a folyó politikai ügyekről. Délután a miniszterelnök kirándulást tesz és holnap Ausseen át visszautazik. A miniszterelnök szerdán reggel érkezik Budapestre.

Ischl, július 29.

Báró Beck osztrák miniszterelnök azért jött Ischlbe, hogy ő felségének az általános szavazati jog alapján választott Reichsrath első ülészakaról jelentést tegyen, de jövetelének még egy másik célja is van az, hogy a kiegyezési tárgyalások eddigi eredményéről beszámoljon. Wekerle magyar miniszterelnök egyidejű itt időzése ugyan nem pusztán véletlenség, de a két miniszterelnök audienciája közt nincs összefüggés, hanem Wekerle holnap önállóan teszi meg jelentését, míg báró Beck még ma megjelenik a felség előtt és még ma el is utazik.

Ischl, július 29.

Báró Beck délelőtt Bilinsky bankkormányzó látogatását fogadta. Délelőtt 11 órakor Beck kihallgatásra az uralkodó villájába hajtatott. A kihallgatás után, mely csak egy óra felé ért véget, Beck a Bauer-szállodában meglátogatta magyar kollégáját, Wekerle Sándort. Fél 3 órakor báró Beck udvari ebédre ment az uralkodó villájába és onnan többé nem tért vissza a szállodába.

Ischlből jelentik még a következőket:

A két miniszterelnök kihallgatása a kiegyezéssel állott összefüggésben, Wekerle kihallgatása után azt beszélték, hogy a király részletes jelentést tétetett a kiegyezési kérdés állásáról s mivel bizonyosnak látszik, hogy Beck báró kihallgatása is a kiegyezés körül forgott, ebből megállapítható, hogy a király úgy a magyar, mint az osztrák álláspont felől kellőleg tájékozva van.

Ischlben arról vannak meggyőződve, hogy a miniszterelnökök a pénteken Budapesten tartott tárgyaláson ismét közeledést értek el. Mindkét miniszterelnök reméli, hogy szeptemberben véglegesen meg fognak állapodni egymással. Pénteken szóba került a bankkérdés is, de ennek végleges megoldását szeptemberre halasztották.

Beck báró a következő kijelentést tette:

— Nem értem, miért terjesztik azt a hírt, hogy köztem és Wekerle közt némi ellentét merült fel. Ellenkezőleg azt mondhatom, hogy a magyar miniszterelnökkel élénk és állandó rokonszenv köt össze s már ez is biztosíték az iránt, hogy köztünk a megegyezés létre fog jönni.

Miniszterek Ischlben.

Ischlből jelentik: Zsilinszky bankkormányzó tegnap látogatást tett Beck báró miniszterelnök-nél. Wekerle magyar miniszterelnök-nél tegnap Mayer püspök. Schwessel kabinet igazgató és Falk Miksa hagyták hátra megjegyzéseiket.

Szterényi Kossuthnál.

A Bad. Tud. jelenti: Szterényi államtitkár vasárnap reggel érkezett Herkulesfürdőre Kossuth látogatására. Ezzel fél 9 órától egy-negyed 4-ig szünet nélkül tárgyalt. A tanácskozás alatt a kereskedelmi miniszteriumnak 1908. évi költségvetését is elintézték, hogy is megállapodtak abban, hogy a m. államvasutak alkalmazottai részére a felemelt fizetéseket jul. 1-től kezdődőleg augusztus hó 1-ére kiutaltadják.

Az államtitkár délután háromnegyed 4 órakor az orienti expresssel utazott el Herkulesfürdőre.

A kvóta.

Az uralkodó döntése a kvóta dolgában a legközelebbi napokban, de augusztus elseje előtt okvetlenül megjelenik. Az uralkodó a kvótát eddigi magasságában félelvi tartamra fogja megállapítani. Az elhatározásnak július 1-ig visszaható ereje lesz s így július 1-től 1907. december 31-ig lesz érvényessége.

Közgazdasági állapotaink az 1906. évben.

— A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara évi jelentése. —

Az ország közgazdasági állapotának legigazabb tükröi a kereskedelmi és iparkamarák évi jelentései. Ennek oka abban leli magyarázatát, mert minden kamara a saját területéről közvetlen tapasztalata alapján állítja össze jelentéseit és pedig a legnagyobb gonddal.

A nagyváradi kamara jelentése minden évben ilyen buzgalommal és gonddal van összeállítva és szerkesztve s meglátszik rajta az ügyszeretet és körültekintő gondosság, ami által nemcsak az egyszerű, szokásos jelentés jellegével bír, hanem tanulságos olvasmányul szolgál azoknak, akik érdeklődnek Nagyvárad és Bihar megye közgazdasági viszonyai iránt.

A csinosan kiállított, 145 oldalra terjedő kötet, az általános részen kívül, szakszerűen foglalkozik a mezőgazdasági termékekkel való kereskedéssel, az 1906. évi aratás és más termékek termési eredményével, az állattenyésztés és kereskedéssel: a gyarmatú kereskedéssel; az iparral általában és szakok szerint, az ipartestületekkel; részletesen ismerteti az év folyamán előfordult sztrájkokkal. foglalkozik a szakoktatással, végül kiterjeszkedik a pénzügyi és közlekedési viszonyokra. A jelentésben érdekes táblázatok vannak, statisztikai adatokkal. Feltárja továbbá a jelentés a felszínre került panaszokat, amelyek rendszerint a legkomolyabb elbírálás alá kerülnek a miniszteriumban s a multak tapasztalatai szerint a lehetőséghez képest orvoslást is nyernek.

Az érdekes jelentésből közöljük a következő bevezető részt:

Az 1906. év újabb bizonyítékot szolgáltatott arra nézve, hogy hazánk közgazdasági helyzetét a közös vámterület általában véve, de különösen az ipar és kereskedelem szempontjából hátrányosan befolyásolja.

Mig ugyanis jelentésünk éve Ausztriára nézve a gazdasági fellendülésnek jelentős előfeltételeit hozta meg és biztosította, addig ugyanazon tényezők hazánkra nézve Ausztriával szemben a gyarmat állapot kétségbevonhatatlanul hátrányos ismérveit domborította ki.

A mult év március 1-én életbelépett kereskedelmi szerződések, melyek Középeurópa államaival (Németországgal, Olaszországgal, Oroszországgal, Belgiummal és Svájjal) újabb 10—12 évre szabályozták a közös vámterület külkereskedelmi forgalmát és gazdasági helyzetét, minden előnyt csak Ausztriának biztosítottak. A bennünk kifejezésre jutó védővámrendszer ugyanis, mely a védővámok fokozásában jutott kifejezésre, kétségtelenül hazai fogyasztó-közönségünk újabb nagyobb megterhelésével csak Ausztria iparának válhatik előnyére, minthogy a védővámok határáig Ausztria fejlettebb ipara még azokon a területeken is, ahol hazai fogyasztásunkban a hazai iparral osztozni kénytelen, előnyösebb helyze-

ténél fogva feltétlenül a maga javára használja ki a vámkülönböztetés versenyő iparcikkeinek a védővámok emelése folytán előállított megdrágítását. Kétségtelen jelei mutatkoztak ennek az 1906. év folyamán az itt érdekelt cikkek és áruk rohamos megdrágulásában; noha az eddig lefolyt idő rövidsége a szóbanforgó és közgazdasági életünk romboló hatású károsodásnak teljes képét még megrögzíteni elegendő nem lehetett.

Csak kevés vigasztalást nyújthat eme érdemben elhatározó ténynyel szemben ama politikailag talán becses eredménye az 1906. évről, hogy a magyar országgyűlés az osztrákkal mindenben megegyező és a közös vámterület részére készült autonóm vámtarifát magyar autonóm vámtaria gyanánt életre hívta, annyi- val is inkább, mert ennek eredménye az lett, hogy az 1902. évben létrejött és gazdasági érdekeinket közös vámterület esetére lehetőség határain belül megvédelmező Széll—Körber féle kiegyezést az osztrák kormány az osztrák parlamentben visszavonta és azóta konkludens tények tesznek tanúságot a mellett, hogy az 1917—1919. évig terjedő kényszerhelyzetet hazai közgazdasági érdekeink rovására igyekszik kihasználni.

Ily körülmények között az elmúlt év kiváló termés eredménye is csak Ausztriának szerezte meg a vállalkozási kedvnek az előző évnél is fokozottabb fellendülését s adott neki új erőt arra, hogy a többi iparágak fellendülését nyomon követhesse.

Ilyt ugyan az ipar, kereskedelem és forgalom terén, dacára a nyersanyagok és félgyártmányok általános drágaságának, melyet a bérharcok nyomon követtek és a munkásbiány is súlyosbított, konstatahatható az ipari fejlődés és fellendülés, de a legpesszimistikusabb felfogás mellett is, legalább a gazdasági helyzet megszilárdulása.

Ellenben hazánkban a kiváló termésnek kereskedelmünkre és iparunkra a lefolyt évben, bár ahhoz a politikai kibontakozás megnyugtató ereje is csatlakozott, a szokásos hatása sem volt tapasztalható.

Igaz ugyan, hogy a bőtermés hatása alatt a földjáradék rohamosan emelkedett és jogos remény fakadt nyomában iparunk és kereskedelmünk lendületének eljövetele iránt is, azonban a termés betakarításával egyidőben fellépő szállítási zavarok, azzal kapcsolatos és azt nyomon követő fűtőanyagok megdrágulása, de mindenek felett a közös vámterületből eredő akadályozó körülmények ezen remény megvalósulását illusoriussá tették és úgy az ipari munka, mint a kereskedelmi forgalom várt nagyobodása országszerte csak részben érvényesülhetett.

Kamarai kerületünkben az ország most vázolt közgazdasági helyzete, az itt kevésbé sikerült termés hatásaként, még elmosódottabbá lett; az országszerte kiváló bő termés az árat ezen a területen is alacsonyra szorította és így csak természetes, hogy a termésnek az országosnál csekélyebb hozama mellett kamarai kerületünk fogyasztóképessége kétszeresen devalválódott.

Zavarta kamarai kerületünkben a közgazdasági helyzet előnyös kialakulását ama két tényező is, melyről már előző évi jelentésünkben megemlékeztünk, t. i. a munkás mozgalmak és a kivándorlás.

Pokolgép Kolozsvártt.

Kolozsvár, július 29.

— Saját tudósítónktól. —

Borzalmas robbanás áldozata lett Kolozsvártt három ember.

Kézdivásárhelyről Kovásznára valaki csomagot adott fel, amelyet a címzett nem fogadván el, az a kolozsvári üzletvezetőséghez került, hogy a feladó kiletét megállapítsák. A csomagot az igazgatóság anyagraktárában ma akarták felbontani dr Falles Róbert posta fo-

galmazó és Ambrus Dezső postatiszt. A felbontással Margittai József szolgát bízták meg.

Margittai az utasításhoz képest hozzálátott a csomag felbontásához; a zsinegeket elvágta, a szegeket kihúzta. Egy vésővel éppen a fedellet kívánta fejleszteni, mikor óriási robbanás ráta meg a levegőt. A csomag felrobbant s számszámra hullottak belőle a szegek, üvegdarabok és vasszilánkok, a melyek Margittai fején, lábán és kezén súlyos sebeket okoztak. A szobát sűrű füst töltötte be, a robbanás ereje pedig megremegtette az egész postaépületet, összetörte az ablakokat és felrepezette a padlót. A dörrenéstől Faller és Ambrus megszeledtek, Margittai pedig eszméletlenül vágódott végig a padlón.

A rendőrség a robbanás hírének vétele után azonnal a helyszínén termett.

Vuchetich Sándor posta- és táviráda igazgató hivatalos helyiségéből szintén bejött a robbanás helyére és megdöbbenve szemlélte azt a rombolást, amit a pokolgép véghezvitt.

— Ime, — mondotta felindulva Vuchetich — ilyen gaz merénylők használják a postát és veszélyeztetik a súlyos és nehéz munkát végző postaközegek életét. Véghetetlen szerencse, hogy a rabbanás szerencsés körülmények között történt, mert ha nem, mind a három halott maradt volna.

Azután részletesen magyarázta, vajjon hogyan robbant fel a pokolgép.

Szerinte az is lehetséges, hogy Margittai ráütött a dobozra és az elősegítette a robbanást, de az sincs kizárva, hogy mechanice be volt állítva a dinamit a felrobbanásra.

A rendőrség a nagy romhalmazban kereste a felrobbant csomag darabjait, de a dinamit pozdorjává zuzott mindent és így csak egy darab kender-kócra akadtak, amelyik állítólag a csomagban volt. Ezenkívül még két szeg is van, amelyiket a 20 centiméter hosszú dobozból húzott ki Margittai József.

A gaz merénylő, ki a pokolgépet valaki haragossának szánta, Kézdivásárhelyen lakik, mert onnan küldötték a csomagot Kovásznára.

Számított az eldurvult lelkű arra, hogy azt fogja a pokolgép megölni, akinek küldi, de az illető nem fogadta el s így a kolozsvári posta igazgatóságához került. A tettes ellen bevezették a legerélyesebb nyomozást.

UJDONSÁGOK.

Amerikai párbajozó, akinek megjött az esze.

Az amerikai párbajok ostobaságokon kezdődnek és tragikusan végződnek: most olyan esetet jelentenek Kolozsvárról, ahol komoly a kezdet és vidám a befejezés.

Ugyanabba a szép leányba volt szerelmes Kolozsvárt V. Artur és S. János. A két fiatalember közt az összeütközés kikerülhetlenné vált; amerikai párbajban állapodtak meg s a fekete golyót V. Artur húzta ki.

MIT IGYUNK?

gyünk mohal
gyünk mohal
gyünk mohal
gyünk mohal

gyünk mohal
gyünk mohal
gyünk mohal
gyünk mohal

S. János imígyen magyarázta meg az amerikai párbajt ellenfelének:

— Ha a leány engem szeret, akkor két évre elköltözzöl a város területéről; de ha beléd szerelmes, akkor természetesen három hét alatt főbe fogod magadat löni.

Másnap S. János megkérte a leányt és kosarat kapott; meg is mondták neki, hogy V. Artur tetszik a leánynak s azért kapta ő a kosarat. S. János elkeseredve állított be V. Arturhoz.

— Három hét múlva meghalsz.

— Hát nem téged szeret?

— Nem. Kijelentette, hogy utánad boldondul.

— Ugy? Köszönöm.

V. Artur fogta a kalapját, megkérte a leány kezét, megtartották az eljegyzést s pár hét múlva az esküvő következik. A győztes ellenfelének pedig, aki a fekete golyót emlegetni próbálta, kijelentette, hogy fűtyöl az egész amerikai párbajra és a fekete golyóra is. Neki nagyon tetszik ez a megoldás.

Igaza is van.

* **Személyi hír.** Glacs Antal főispán ma délelőtt haza érkezik a vaskóhi járásból, hol hivatalvizsgálatot teljesített.

* **Egyházmegyei kinevezések a gör. katolikusoknál.** Dr Radu Demeter nagyváradai gör. kath. püspök dr Stán Flórián kanonokot a belényesi gör. kath. fiuinternátus igazgatójává, — Bután János kanonokot a nagyváradai gör. kath. fiunvelő intézet (szeminarium) és a gör. kath. tanítóképezde igazgatójává, — Dumbrava Vazul főgimnáziumi tanárt a belényesi gör. kath. főgimnázium igazgatójává és Szabó Kornél tanárjelöltet tanítóképezdei tanárnak nevezte ki a gör. kath. tanítóképzőhöz.

* **A miniszteri biztos.** Az adóügyek megvizsgálására érkezett Szabó Károly miniszteri biztos tegnap megkezdte a vizsgálatot. Első hely, hol a vizsgálatot fogatosítja, nem mint jelezve volt Derecske vagy Érmihályfalva, hanem a vaskóhi járás. A miniszteri biztos tegnap a reggeli vonattal utazott el Nagyváradról Vaskóhira.

* **Elbocsátás a honvédség kötelékéből.** Ruzska Kálmán 4. honvéddalozezredbeli tartalékos hadnagy a honvédség kötelékéből elbocsátott.

* **Ahol három éve nincs orvos.** A beéli főszolgabíró tegnap jelentést tett az alispánnak, hogy járása területén az ökrösi kör-orvosi állás már három éve van betöltetlenül. Hiába való volt a pályázati hirdetés, pályázó nem akadt, minek következtében az addig jóval kevesebb orvosi fizetést a megye 600 koronára emelte fel. E fizetés mellett a folyó évben már kétszer hirdettek pályázatot, azonban még így sem nyújtott be senki pályázatot. A főszolgabíró jelentésében előadja, hogy a kör nem képes több fizetést adni a doktornak azért kéri az alispánt, miszerint intézkedjék, hogy valamilyen más alapból az 1600 korona

legalább 2000 korona fizetésre emeltessek fel, mely esetben reméli, hogy lesz orvos, aki pályázni fog az állásra.

* **Pótkocsi a villamosvasuton.** A nagyváradai villamosvasut pótkocsi alkalmazását vette tervbe s a terveket felterjesztette a kereskedelemügyi miniszterhez. A miniszter most értesíti Nagyvárad városát, hogy a villamosvasut pótkocsi tervét jóváhagyta s a kivitel alapjául elfogadta. Csupán azt kifogásolja, hogy a tengely távolság kicsiny, ami által a kocsi járása nyugtalan lesz. Mivel azonban a mellékkocsi inkább az átmenő solenoid-fék kipróbálására szerezetik be, észrevételt nem tesz, de ha tulnyugtalan lesz a kocsi járása, köteles lesz a társulat nagyobb tengelytávval bíró lengő tengelyes kocsivá alakítani. A mellékkocsi 9150 korona költségét jóváhagyja a miniszter s felhívja a társulatot, hogy a fedezetre nézve tegyen jelentést. Elrendeli továbbá, hogy a tervet Nagyvárad városának is küldje meg pótlólag, a jövőben pedig a pótlétesítmények, pótkocsi-beruházások kiviteli tervezetét mindig a városi tanács útján terjeszse a miniszter elé.

* **Magyarország legújabb térképe.** Az eddigi hatósági térképek ma már nem tökéletesek, amennyiben az újabb változások nincsenek rajtuk kitüntetve. E hiányok pótlása céljából Raith Ernő kolozsvári csendőrszázados elkészítette Magyarország térképét, mely a legaprólékosabb részletekig mindent felölel, s így igen nagy szolgálatot fog tenni különösen köz-igazgatási nemkülönb az igazságyi hatóságoknak. Raith most kéri az alispánt, miszerint intézkedjék, hogy az új térképet minden főszolgabíró beszerezze a hivatal részére.

* **Kilenc árva gyermek.** Igaz fájdalommal vettük a gyászírt, amely egy szép családot sujtott. Mártonffy Zoltán községi iskolai igazgató-tanító nejét, szül. Fehér Eetelkát vasárnap hajnalban elragadta a halál, szerető környezetében. A szerető férjen kívül, kilenc árva megtört szívvel, kimondhatatlan fájdalommal állja körül az egyszerű koporsót, amelyben örök álmát alussza a drága jó hitves, a gyermekeiért élt szerető gondos anyja. A kilenc árva közül a legnagyobbiknak volt már kenyérkeresete, a községi iskolánál működött két év óta mint kisegítő, de a multkori választás folytán ez is bizonytalanná vált. A második fiu gyakornok egy pénzintézetnél, a többi tanui, a legkisebbik még el sem kezdte az iskolát. A nagy család gondja most már egész súlyiylal a mélyen sujtott atyára hárul. Az elhunyt derék nő példás életével amily boldogsága volt családjának, olyan pótolhatatlan irt hagy maga után szeretői körében. Aránylag még élete legszebb korában volt, 40 évet élt s 22 évi házaseletet a családjá boldogságáért való nemes buzgalom töltötte be s gyermekeiben látta minden boldogságát. Temetése ma, kedden délelőtt 9 órakor lesz Várad-Velencén a malomutcai gyászháznál.

* **Törley József meghalt.** Törley József pezsgógyáros tegnap Ostendében, sikertelen vakbelsőoperáció után meghalt. A betegség nirtelen támadta meg és az operációt még idejében alkalmazták, de gyászos kimenetellel. A holttestet már utnak indították Budapest felé.

ÁGNES-

fórrást, ha gyomor-, bél és légesőhuruttól szabadulni akarunk.
fórrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.
fórrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.
fórrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

Főraktár: **KISS KÁROLY** urnál Nagyváradon.

Kedvelt borviz!

* **Halász-Hoványi affér.** Tegnap délután nyert befejezést a *Hoványi affér*, melyet dr. Halász Lajos képviselő provokált az által, hogy Hoványi Kornél hírlapíróról a fővárosban airtalan dolgokat híresztelt. A híresztelések után kínos incidens játszódott le a Royal kávéházban, mely után a két fél kölcsönösen provokálta egymást. A segítők kardpárbajban állapodtak meg, melyet azonban Halász segítői a tegnapi nap folyamán pisztolyra cseréltek fel. A párbaj délután 3 órakor történt a Wolfferdőben. Segítők voltak dr. Halász részéről Lip-tai Károly és Ardelean Jusztin, Hoványi részéről Szirmay Odón s Palásthy Sándor. Orvosok voltak dr. Fischer Imre és dr. Szöllősy Ernő. Kétszeri golyóváltásban történt a megállapodás. A célzási idő eltelte után Halász azonnal lőtt és nem talált, Hoványi nem élt lövés jogával, mire Halász ismét lőtt, de nem sült el, mire Hoványi eldobta a pisztolyt. A felek nem békültek ki.

* **A branyicskai merénylet tettesei.** Vajdahunyadról táviratozzák: A vajdahunyadi csendőrség tegnap letartóztatta *Nedelkovic Péter*, *Révész Péter* magyar és *Vandelli Lajos* olasz munkásokat alapos gyanu alapján, hogy a branyicskai hid ellen ők követték el a merényletet. *Gencsi* csendőrszázados maga hallgatta ki a letartóztatott munkásokat, akik előbb tagadtak, majd ellentmondásokba keveredtek, végre bevallották, hogy tényleg fel akarták robbantani a branyicskai hidat. Arra a kérdésre, hogy miképpen szerezték meg a dinamitot, kijelentették, hogy azt a gyári köfajtómunkásoktól kapták. A csendőrszázadosnak arra a kérdésére, hogy miért akarták a hidat felrobbantani, kijelentették, hogy a vasuti hidat gyaloghidnak is használták és mert kerestetük nem volt, ily módon akartak munkához jutni.

* **A fürdővasut ügye.** A fürdővasut építése ügyében egy bizottságot küldött ki Nagyvárad város törvényhatósága, hogy a tervek és feltételek alapján a szerződésbeli megállapodásokat készítse el s tegye át nyilatkozat végett a városi vasúthoz. Mivel azóta az ügy stagnál, *Hankovits Ferenc* és társai beadványt intéztek a városhoz, amelyben kérik, hogy a törvényhatóság határozatát hajtsák végre; ha a kiküldött bizottság tagjai nem lennének Nagyváradon, más tagokat küldjön ki a közgyűlés és az ügy ne szenvedjen késedelmet a halogatással.

* **Szerencsétlenség egy építkezésnél.** Az épülő félben levő Poynár-háznál szerencsétlenség történt, melyben most folytat vizsgálót a rendőrség. A jelzett háznál igen sok vas-munkát kell végezni, melyeknek teljesítésére Tátray Sándor lakatos-mester vállalkozott. Az épületnél állandóan 6 lakatos dolgozott. Szombaton délután — valószínűleg akkor — mikor már mindnyájan eltávoztak, Hevessy Gusztáv lakatos tanuló igyekezett le az egyemeletnyi vasalkományról és megbotlott. A szerencsétlen fiú a magasból a pincébe esett, hol eszméletlenül terült el. A szerencsétlenséget nem vették észre a táviró munkások s így Hevessy Gusztáv egész éjjel ott feküdt a pince földjén. Reggel az őrjáratból felváltott Farkas József rendőr nyöszörgést hallott az épületből, mire figyelmes lett és bement az épületbe. A lezuhant fiatalembert még akkor is eszméletlenül fekvé találta a pince földjén. A rendőr azonnal értesítette a mentőket, akik Hevessyt a köz-kórházba szállították. Hevessyt azonnal ápolás alá vették, azonban eszméletét még mindég nem nyerte vissza. Az orvosi vizsgálat agy-

rúzkódást állapított meg nála. Felépüléséhez alig van remény.

* **Agyonlőtte a villám.** Felsőkimpány határában tegnapelőtt délután borzalmas módon lelte halálát két ember. Tuduk Alexa, Márion nevű fiával vasárnap délután a szántó-területekre mentek ki Rézbánya községből. Utközben óriási vihar keletkezett, mely alatt sűrű villámcsapások tették félelmetessé a vidéket. A két ember a rettenetes vihar elől nem tudott menekülni s ott voltak kénytelennek várni míg lecsendesül az idő. A vihar azonban folyton erősödött, mire a két ember futásnak eredt, hogy a közeli erdőbe meneküljenek. Futásközben a villám lecsapott még pedig oly szerencsétlenül, hogy mindkét embernek kioltotta életét. A községbeli emberek szállították be a két hullát a községbe.

* **Megszökött katoná.** Bán János kápolnai születésű, tenkei illetőségű 37. gy. e. köz-katona ezredétől megszökött. Személy-leírása: Kora 23 éves, termete közép, arca hosszú haja sötét barna, szemöldöke fekete, szeme barna, hajusza növében, orra széles, öltözete kék blúz, kék nadrág, oldalgyevert, beszél magyar és tót nyelven. Feltalálás esetén a legközelebbi katonai hatóságnak fogják átadni a szökevényt.

* **Borzalmas öngyilkosság.** Csökmőről jelentik nekünk, hogy a közeli Halas pusz-tán Farkas Pál 72 éves ember tegnap borzalmas módon vetett véget életének. A szerencsétlen ember egy régi elültöltő pisztolyal a pusztá egyik magános helyén sziven lötte magát. Az erős töltés az öngyilkos mellén mintegy 10 centiméter hosszú és 9 centiméter széles sebet ütött s azonnali halált idézett elő.

* **Megvadult lovak.** Moskovits Adolf tanyájáról tegnapelőtt *Szikra Béla* gazdatiszt kocsival jött Nagyváradra, hol a Széchenyiben szállott meg. Mialatt a gazdatiszt leszállott a kocsiról s a vendéglőbe ment, a felügyeletnél maradt lovak valamitől megvadultak s őrületes gyorsasággal száguldoztak az utcán. A megvadult lovakat a rendőrök Lukács György-utca felé terelték. Az utca sarkon épen akkor haladt el özv. *Várady Jánosné*, aki nem vette észre a megvadult lovakat s így elbők került. Váradyné a lovak elütötték s rajta a kocsit keresztül vonták. A súlyosan sérült asszonyt beszállították a köz-kórházba.

* **Iskolakönyvek beszerzése.** Nagyvárad városi köz-kórházban a szegénysorsu tanulók közt az 1907—8. tanévben kiosztandó tankönyvek, írófüzetek s palatáblák beszerzése árlejtes útján fog eszközöltetni. Felhívom az érdekelte kereskedő urakat, hogy amennyiben az említett szükségletek szállítására hajlandók az árlejtesi feltételekben jelzett minta szerinti űrlapokon ajánlataikat zárt borítékban s a borítékban „Ajánlat tankönyv szállításra” jelzéssel ellátva folyó évi augusztus hó 5-én déli 12 óráig Réz Mihály felügyelő igazgatóhoz adják be, a később beadott ajánlatok figyelembe nem vétetnek. A szükségeslet kimutatások (két drb.) és árlejtes feltételek folyó évi augusztus hó 1—3. napjain délelőtt 10—12 óráig Réz Mihály felügyelő igazgató hivatalos helyiségébe (Városháza II. emelet 22. ajtó) megtekinthetők s az ajánlatokhoz előírt űrlapok árvehetők. Nagyvárad, 1907. július hó 28. án. *Komlóssy* városi gazd. tanácsnok.

* **Agyonlőtte a feleségét.** A kebesdi csendőrség jelentette tegnap az ügyészségnek, hogy Serbán Vazul agyonlőtte a feleségét. Az esetről tudósításunk a következő: Serbán Vazul tegnap délelőtt a mezőn járt feleségével együtt s ott találkozott a mezőőrrel, kinek

szolgálati fegyverét Serbán elkérte s azt mé-regetni kezdte majd a fegyver ravaszát kezdte piszkálni, mire a megtöltött fegyver elszűt s a golyó a szembe lévő Serbán feleségét sziven találta. A szerencsétlen asszony azonnal meghalt. Az ügyészség Serbán ellen elrendelte a vizsgálat megindítását s annak vezetésével a belényesi járásbírósgot bizta meg.

* **A lóvásárban.** Tegnap délelőtt Bogy János székely lakos lovat akart eladni a piacon, s mialatt a lovat kinalgatta egy Kos Demeter nevű legény került mögéjük. A nyugtalan természetű ló a legényt oly szerencsétlenül rugta gyomron, hogy eszméletlenül terült el a földön. A legényt a mentők a köz-kórházba szállították.

* **Magyetlen anya.** Tegnap délután a Potyka-vendéglőben Jónás Anna 16 éves leányt édes anyja Jónás Katalin, mert az nem akarta neki 10 korona megtakarított keresményét átadni — egy késsel hátba szurta. Sérültet a biharmegyei köz-kórházba szállították a mentők, sérülése a kezelőorvos véleménye szerint 8 nap alatt gyógyuló. Jónás Katalin ellen az eljárás folyamatba tetetett.

* **Találtak egy perselyt.** Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrség. I. emelet 7. sz. szobában.

IRODALOM.

Népszerű hazafias könyvecskék. A magyar ember mindig örömmel emlékezik, azokra, akik a hazának dicsőséget, a nemzetnek jólétet szereztek. Ennek a hazaszeretetének a fokozására és megerősítésére szolgál a Szent-István-Társulatnak két legújabb népirata, melyekben a régi magyar dicsőség legragyogóbb alakjainak Mátyás királynak (244. szám ára 16 fillér) és Hunyadi Jánosnak (246. szám ára 12 fillér) életrajza van érdekesen, tanulságosan és lelkesítőn elmondva. Szeretettel ajánljuk a könyvecskéket a jó magyar ifjúságnak. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében Budapest, IV. Kecskeméti u. 2. A könyvecskék árát levélbélyegekből is elfogadják.

TÁVIRATOK.

Lázongó katonák.

Budapest, jul 29. Parisból jelentik: Az 53. gyalogezred a délvidéki börtörmelők zavargása idején áthelyezték Tarbesből Perpignanba, állandó tartózkodásra. Az ezredes több képviselőt megmozgatott ahból a célból, hogy a rendelet visszavonassék; e miatt az ezredet 30 napiszobafogságra ítélték. A mint az ítélet az ezredben köztudomásu lett, nagy izgatottságot támasztott.

Július 25-én este 300 katona összegyűlt és kijelentette, hogy az áthelyezés csak akkor történhetik meg, ha az jogosult, szerintük azonban az áthelyezés nem jogos cselekmény, ennélfogva ki-mondották, hogy a legközelebbi vonattal visszautaznak Tarbesba. Gyülekezést fu-vattak s pár perc múlva az egész ezred legénysége utrakészen állott. A tisztek elősiettek s hosszasan igyekeztek a legénységet meggyőzni arról, milyen súlyos következményeket vonhat maga után el-járásuk. A katonák nagynehezen meg-nyugodtak s letették a tarbesi utról. A vizsgálatot megindították. Ez a hadsereg

a mely Napoleon alatt a világot megremegtetette, a szabaddóművesek alatt pedig csak zárdák és templomok kifosztására volt jó. Olyan is a fegyelme, mint egy fegyveres bandáé, nem pedig becsületes katonaké.

EGYESÜLETEK.

A 48-as népkör gyűlése. A nagyváradai 48-as népkör választmánya ma, kedden délután 6 órakor Szent-László-tér, Zsiga-házban levő helyiségébe gyűlést tart.

A biharmegyei pénzügyi bizottság közgyűlése. A Magyarországi Pénzügyi Bizottság Országos Szövetségének biharmegyei bizottsága, ez év őszén Nagyváradon közgyűlést tart. Akik ez alkalommal a pénzügyi bizottságra vonatkozólag bármily indítványt, vagy előadást akarnak előterjesztetni, sziveskedjenek ebbeli szándékukat esetleg a megfelelő dolgot a szövetség bizottsági elnöke dr. Hoványi igazgatóval, vagy bizottság titkárá, dr. Adorján Armin ügyvéddel lehetőleg f. évi aug. 5-ig közölni.

MULATSÁG.

Anna bál a fürdőben.

A gyönyörű Félix-fürdőben vidám, hangos éj volt, mintha nem is betegek gyógyuló helye volna, hanem a jókedv derűs szigete. A Félix-fürdőben, ahol most is 800 vendég van, rendkívül sikerült Anna bált rendeztek, amelyen a reggeli órákig pompásan mulattak. Szép lányok disze serege jelent meg, a jelen volt hölgyek névsora következő:

Asszonyok: Dr. Matolay Károlyné (Nagyvárad), Matolay Gáborné (Szatmár) Cselley Gynláné századosné (Debrecen), Zoltán Ödönné (Debrecen) Vagner Ödönné kerületi főigazgató neje (Budapest), Brunner Béláné (Debrecen), Bavlica Pálné (Debrecen), Fazekas Izsóné (Debrecen) Hegedűs Józsefné (Hódmezővásárhely), Hoffmann Antalné igazgató neje (Budapest), Posa Gyuláné (Debrecen), Antal Benőné (Arad), Rohkin Miklósné (Mékerek), Antaffy Jánosné (Cséffa), Vogelhut Miksáné (Budapest), Sichermann Lajosné (Pécska), Kaer Imréné (Budapest), Rozenihál Józsefné (Orosháza), Manássy Antalné (Jolsva), Gajdinger Istvánné (Budapest), Komzsik Alajosné (Félix-fürdő)

Leányok: Vay Mariska (Debrecen), Balogh Ilonka (Nagyvárad), Bavlicka Rudika (Debrecen), Hoffmann Vilma (Budapest), Posa Margit (Debrecen), Szalay Pistike (Debrecen), Komzsik Madi (Félix-fürdő), Matolay Irénke (Szatmár), Kozma Malvin (Debrecen) Kakas Mimike (Nagyvárad), Kuspinszky Irénke (Debrecen), Győry Rózi (Orosháza), Blatt Erzsike (Dees) Antaffy Rózsika (Cséffa) Kolibál Iluska (Budapest) Horvay Irén (Possega) Hernád Jolánka (Pakrácz), Medgyesy Juliska (Budapest).

A Szent László (Püspök) fürdőben szintén szombaton volt a hagyományos Anna-bál, amely méltán sorolható az eddigi pompás sikerű Püspök-fürdői mulatságok közé. Fesztelen jókedv, kedélyesség soká feledhetlenné tették a kedves mulatságot, amelynek olyan előkelő közönsége volt, mint bármely farsangi előkelő bálnak. A fürdőben nyaraló előkelő családokon kívül Nagyvárad ur-i társadalmából is sokan rándultak ki a pompás mulatságra. Kernács János, a fürdő kedvelt bérlője nagy buzgalommal igyekezett hogy előkelő vendégei minden tekintetben jól találják magukat és minden igényük ki legyen elégítve.

Aratóünnepély a legényegyletben.

A nagyváradai katolikus legényegyletben vasárnap este jól sikerült arató ünnepély folyt

le. A rendezőség már többször tanujelét adta leleményességének, mely mindenkor elismerését vivta ki a közönségnek. Így volt ez vasárnap este is. A zöld galyakkal, buzakalászköböl font koronával díszített teremben 9 órakor vette kezdetét az arató ünnepély. A Hymnusz magasztos hangjai nyitották meg az ünnepélyt, mely után Honi földért című költeményt szavalta Rozgonyi János, majd Galló János arató dalokat adott elő szép sikerrel. Ezt követte egy humoresztikus költemény, a Leánykerés (aratáskor), Balla Ignácztól, melyet Makkay József szavalt el. A műsort a Legényegyleti induló zárta be.

Az induló után világos virradtig tartott a tánc.

Felülfizettek: Fetser Antal és Spett Gyula 10—10 korona, dr. Vucskics Gyula 5 korona, Papp Imre 4 korona, Halász Gyula 1 korona, Pencz János 1 korona, Szegedy Sándor 1 korona, Tolnay János 1 korona, Fehér Árpádné 40 fillér, Fehér Józsefné 40 fillér, Szekény Jánosné 40 fillér, melyekért ez uton mond hálás köszönetet a rendezőség.

REGÉNYCSARNOK.

Egy párhaj története.

Írta: Lukács Géza.

(Folytatás.)

7

Iszonyu düh szállott meg s átnyalábolva a halálmadár mindkét pupját fülébe ordítom, ha úgy áll a dolog, akkor együtt utazunk a poklok fenekére, a halálfejes flaskó csutoráját pedig akként nyomtam a torkába, hogy mindjárt egy féltucat metsző foga is vele ment. A nyavalyás azonban nem is ellenkezett, hanem vigan nyelte a nedűt.

Ez szegye ütött a fejembe s megneszeltem, hogy huncutság van a dologban. Rögtön elbocsájtottam a pupjait és talpra állítottam Hromicsek urat s egész kedélyesen azt javasoltam, hogy mielőtt ilyen nagy utra kelénk, haradjunk egyet arra a gyilkos italra, nehogy éhen érkezzünk a másvilágra.

A kutyafülvé erre előkotorászta szájából a fogait — mert nemcsak a zuzája, de még ezek is hamisak voltak, — szépen a helyére illesztette a fogtechnika vívmányait, közben óriási hahotára gyujtott rá s mulatott azon, hogy mennyire megtréfált ő engemet, de ezzel tartozott nekem a mai szöktetésért, most tehát quitted vagyunk.

Midőn azonban tudára adtam, hogy reája ez a quittedés nagyon végzetes lehetett volna, mert az első mérgezési tünetnél nyomban megfojtottam volna. Ijedtében nagyot ugrott hátra és a Dogmagi menekült. Miután pedig utóbbi erre fogait mérgesen csattogtatta felém, biztosítottam a doktort, hogy szent a béke közöttünk is, most már a gyomrommal szeretnék kibékülni. Biztosított, hogy csak fogjak a falatozáshoz ő csak átszalad a szomszédba egy betegéhez, de nyomban itt lesz.

Én tehát az asztal mellé telepedve, pártfogásomba vettem egy barnára füstölt kolbászt, hogy tovább kezeljem. De alig nyultam hozzá a dogg egy hatalmas ugrással mellettem termett és félelmetes fogait csattogtatva rám kördült. Hát ezt a bestiát mi a fránya lelte gondoltam, jónak véltem azonban a kolbászt letenni és simogatással békítettem a dögöt, mire az farkcsóválva nyalogatta kezemet; mikor azonban ismét a kolbász után nyultam, első lábával mellemeck ugrott és határozott marakodási szándékot nyilvánított. Megismételt előbbi szelidítő manővert, erre ő megint a legbarátságosabb arcot vágta, az ételekhez azonban hozzá nyulni nem engedett, nyilvánvaló volt, hogy erre be volt tanítva.

Most már unni kezdem a dolgot és a sarokba támasztott kardomat akartam birtokomba keríteni, hogy elbánhassak vele, de utamat állotta és úgy látszik ellenséges szándékomat szememből olvasta ki, mert megtartása hova tovább fenyegetőbb lett.

Most már arra gondoltam, hogy futni szegyen, de hasznos, mert ha nem sikerül menekülnöm, akkor nem a doktor, hanem én leszek megfojtva.

A hátam megett állott egy ágy jól kitömtött nagy dunnákkal, a mellett pedig egy óriási almárium, ezt látva elhatározásom és a kivitel pillanatszerű volt.

Egy hatalmas szökéssel fent termettem az ágyon, a dogg után nem, de már akkor rá is borítottam a dunnát s míg abból kibontakozott, én már az almárium tetején székelttem és onnét mint egy bástya fokáról farkasszemem néztem az ellenséggel.

Bőröm tehát egyelőre biztonságban volt, de a gyomrom irtózatosan korgott. Hadi szemlét tartottam bástyámon és találtam ott sok mindenféle hadi anyagot felhalmozva: Egy nyálára való bőrkötésű foliánst, egy nagy petroleum lámpát, egy súlyos ósdi gyertyatartót és egy régi divatu nagy családi esernyőt, csak élelemmel nem volt a vár ellátva.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatörsde határideje.

Budapest, július 29.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.86
Rozs okt.	— — — — —	9.10
Zab okt.-re	— — — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — — —	8.31

Értéktörsde.

Budapest, július 29.

Osztrák hitelrészvény	— — —	651.50
Magyar hitelrészvény	— — —	750.25
Leszámitoló bank	— — —	492.—
Rimamurányi	— — —	54.25
Osztrák-m. államvasuti részvény	— — —	660.25
Közuti vasut	— — —	542.75
Városi villamos vasut	— — —	287.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktörsde 1907 július 29-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	111.20
Magyar koronajárdék 4%	— — —	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	82.30
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — —	93.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — —	95.50
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölcsön	— — —	169.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	144.—
Osztrák járdék papirban	— — —	97.25
Osztrák járdék ezüstben	— — —	98.25
Osztrák járdék aranyban	— — —	116.—
Osztrák korona járdék	— — —	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	150.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	18.15
Magyar hitelbank részvény	— — —	750.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	652.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	19.12
Német birodalmi márka	— — —	117.77
London vista	— — —	240.67
Páris vista a	— — —	95.20
70 márkás arany	— — —	24.52

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

cimű kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hírt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várakozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékozást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanügy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyernek. A nagyközönség legszélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szakmákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati technikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv olvasása útján eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

cimű kötet fejezetei és a szerzők nevei:

- Energia: Schimanek Emil.
- Bányászat: Litschauer Lajos.
- Kohászat: Gálócsy Árpád.
- A fémek megmunkálása: Kándó Gyula.
- Motorok és emelőgépek: Kármán Tódor.
- A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
- Pósta: H. Hennyey Vilmos.
- A fény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
- A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
- A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
- Faipar: Gaul Károly.
- Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
- Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
- A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
- Gazdasági gépek: V. Markhót Jenő.
- Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
- Elektromosság: K. Liphay Károly.
- Telegrafia és telefonia: Hollós József.
- Zárószó: Méray-Horváth Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világegyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat kötetben, tartalmazni fogja a történelmi, irodalmi és művészeti ismereteket és az első sorozat teljes befejezése után fog megjelenni.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Utazási és fürdőidény

alkalmából

megörzes vegétt elfogadunk

Értékpapirokat

Betéti könyvecskéket

Értéktárgyakat

Ékszereket

Csomagokat és dobozokat (lepecsételve)

Saját betéti könyvecskéinket díjtalanul

Az átvett tárgyakról elismervényt

adunk — és mérsékelt őrzési díjat

számítunk.

Biharmegyei Takarékpénztár

Kossuth Lajos-utca.

135

Aláírási felhívás.

A Magyar Takarékszövetkezet első évtársulatába való belépésre.

Az évtársulat kezdődik 1907. évi július hó 1-én és tart 1910. évi június hó 30-ik napjáig. Miből 1000 üzletrész jegyezve lesz, az évtársulat megalakul.

A szövetkezet célja: több apróbb betétek útján való takarékosagra buzdítani, a tagok esetleges hitel igényeit a legutányosabban kielégíteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyű módot nyújtani.

A szövetkezet tagja lehet bárki, aki magát arra kötelezi, hogy a szövetkezet pénztárába három éven át hetenkint legalább 20 fillért befizet. A szövetkezet tagja a teljesített befizetések negyötöd részét minden kezes nélkül bármikor kölcsön veheti.

Egy üzletrész hetenkint 20 fillér befizetésére kötelez. Az aláírás alkalmával az első heti részlet és minden üzletrész után 5 fillér üzleti költség fizetendő be.

A Magyar Takarékszövetkezet tagjai kényelmére azt az ujilást hozza be, hogy a befizetések eszközlése céljából nem kell az intézet helyiségébe hétről-hétre feljönniök, am telmes idővesztéssel jár, mert a szövetkezet (óvadék mellett alkalmazott) pénzbeszedője minden héten felkeresi a tagokat lakásukon, hogy a heti befizetés összegét átvegye s azt az alapszabályokban előírt módon nyugtázza.

Nagyváradon, 1907. évi június 1. napján.

A Magyar Takarékszövetkezet alapítói.

A szövetkezet a MAGYAR BANK r. t. helyiségében székel (Fő-utca, Bazár-épület.)

Tűzifa eladás.

A Wolff-erdőben nagyobb mennyiségű tűzifa kerül eladásra, ahol mai naptól kezdve egy erdei méter hasabfa 6 K.

90 fill., egy erdei méter dorongfa 6 K.

Utaltvány váltható a helyszínen és

Perlesz József-nél Kapucinus-utca

6 szám alatt — telefon 182.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor
butor-raktáraműasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Sréchenyi szállodá-
val szemben.Állandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudki-
vül nagy választékban. 20

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.

Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Az első nagyváradai műbutorgyár

18 üzletét

évi augusztus 1-től

Fő-utca Guttman-házban

nyitja meg, hol az eddig ismert olcsó
saját gyári árban

nagy butorkiallítás

fog a t. vevőközönség rendelkezésére állani.

Bárminemű butorokat kezesség mellett

saját gyáramban készítek.

Költségvetésekkel, rajzokkal, készséggel

szolgálók díjmentesen.

Büchler Márton

Telefon 626.

152

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 3-4 watt fogyaszt-
közönséget, hogy izzólámpa körtéket tással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron
kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, ho n. ályos (matt), szües
fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron
kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyer-
gyánként 1-5 watt fogyasztással.Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
ivlámpák árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

erőátviteli berendezések felszerelését, hővitését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló
szónpálcák szállítását, berakását és minden a szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Központi Takarékpénztár Nagyváradon.

Alapítóké 1,000,000 korona.

Telefon szám 443.

Felhívás!

Az 1907. évi június 2-án tartott rendkívüli közgyűlésünk 5000
drb 200 kor. névértékű új részvény kibocsátása által intézetünk
alaptőkéjének két millió koronára leendő felemelést harározta el.Ezen új 5000 drb részvény átvételére a régi részvényesek
elővételi joggal bírnak olyformán, hogy minden régi részvényesek
vénnyre egy új részvény a megállapított 212 korona árban részükre
lentérjük. E vételárban a kiállítás díj és illeték már bennfoglaltatik.Az új részvények vételára után a folyó 1907. évi július 1-től a befizetés napjáig
6%-os kamat fizetendő, ennek ellenében az új részvények az üzleteredményben 1907.
év július 1-től kezdve részesednek. A július 1-ig történő befizetések után a takarékpénz-
tár 5% kamatot térít meg.Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényesein
ket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi
július 15-ig gyakorolni s ugyanakkor a régi részvényeket az elő-
vételi jog gyakorlására vonatkozó lebélyezés végett pénztárunknál
bemutatni sziveskedjenek.A befizetések 1907. november 1-ig tetsz. szerinti részletekben teljesíthetők,
azonban az elővételi jog gyakorlásánál részvényenkint 52 korona fizetendő.A befizetésekéről ideiglenes igazolványok adatk ki. Ezen ideig-
lenes igazolványok névre szóló részvényekre és ezzel kapcsolatosan a
200 K. n. é. részvényeknek 400 K. n. é. részvényekre való kicserélé-
sére vonatkozólag újabb felhívást fogunk annak idején közzétenni.Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak
alapszabályaink 10. §-ának a késedelmes befizetésekre vonatkozó intézkedése.

Nagyvárad, 1907. június 3.

Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság igazgatósága.

107